

Sjekkliste for
UNG kunst og kultur
i Møre og Romsdal

BAKGRUNN

Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida (Meld. St. 8 (2018–2019) peker ut kulturlivet som en forutsetning for en opplyst offentlighet, og dermed en investering i demokratiet og dannelsen. For å oppnå dette, må alle barn og unge ha tilgang til et mangfold av kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet. For å bygge opp under dette behovet, har vi utarbeidet «Sjekkliste for UNG kunst og kultur i Møre og Romsdal». Listen har ti sjekkpunkt som til sammen kan brukes som utgangspunkt for evaluering og kvalitetssikring av det offentlige sitt arbeid med tilbudet innen kunst og kultur for, med og av barn og unge. Den tar utgangspunkt i FNs barnekonvensjon, hvor artikkel 31 slår fast at alle barn har rett til «... hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet». Videre fastslår konvensjonen «... barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter». FN definerer barn til å være i aldersgruppen mellom 0–15 år, og ungdom til aldersgruppen mellom 15–24 år.

Sjekklisten tar sikte på å dekke all virksomhet for, med og av barn og unge som kan defineres under begrepet «ytringskultur». Begrepet er todelt. For det første dekker det virksomheter som dreier seg om formidling, vern og videreføring av materiell og immateriell kulturarv. Det omfatter museums-, arkiv- og bibliotekvirksomhet samt andre former for kulturvernvirksomhet. I tillegg tar begrepet sikte på å dekke all kunstnerisk virksomhet:

«... ytringskultur viser til det som i vid forstand kan kalles kunstneriske virksomheter. Dette omfatter produksjon om utøvelse av musikk, scenekunst, litteratur, visuelle kunstarter og film, tv, video og dataspill. Ytringskultur viser til den profesjonelle og ikke-profesjonelle utøvelsen av disse uttrykksformene og til formidlingsaktiviteter og opplæring og utdanning som er knyttet til uttrykksformene. Det viser også til det å tilegne seg slike kulturuttrykk som publikummer. Det er totaliteten av disse aktivitetene og kommunikasjonsprosesser som oppstår på grunnlag av dem, vi sikter til med begrepet Ytringskultur». (Kulturutredningen 2014, NOU 2013:4, s. 61)

HVORFOR LAGER VI EN SJEKKLISTE?

Sjekklistens formål er å løfte fram barn og unge i Møre og Romsdal som målgruppe, men også å forsterke fokuset på barn og unge sin kunstproduksjon og deres deltakelse i kulturaktiviteter. I arbeidet med sjekklista har vi latt oss sterkt inspirere av Norsk kulturforum si «Sjekklista for kulturen!», et verktøy som peker på hva som er det offentlige sitt ansvar for det lokale kulturlivet. Men vi har altså i denne omgangen valgt å stille lyset skarpt på det offentlige ansvar for tilbudet til barn og unge. Vi håper at den kan bli et godt verktøy og utgangspunkt for kommunalt og fylkeskommunalt arbeid med kunst og kultur for barn og unge, og at den kan ligge til grunn for framtidig planarbeid, nye satsinger, utviklingsarbeid og prioriteringer.

Ønsket effekt av å utarbeide og iverksette en slik sjekkliste er:

- Å sikre barn og unges tilgang til arenaer for å kunne skape, vise frem og oppleve kunst og kultur av høy kvalitet.
- Å bidra til å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes for og formidles til

barn og unge.

- Å sikre at barn og unge i sin fritid får mulighet for å ta del i aktivitet og opplæring innen kunst- og kulturfeltet.
- Å sikre at barn og unge får mulighet følge sin interesse innen kunst og kultur fra barnehage via grunnskole til høyere utdanning.

De første stegene i iverksettelsen av sjekklisten kan være å utarbeide og iverksette en fylkeskommunal eller kommunal temaplan for UNG kunst og kultur, og gjennom denne se på:

- Virkemidlene innenfor produksjon og formidling av kunst- og kulturuttrykk for barn og unge.
- Barn og unges egenproduksjon og deltakelse i kulturaktiviteter.
- Muligheter for bedre sammenheng mellom de ulike offentlige satsningene innenfor bibliotek, kulturskole, opplæringsfeltet, Den kulturelle skolesekken og Ung kultur møtes (UKM).
- Hvordan digitalisering av kultur, medie- og kunnskapsfeltene påvirker hverdagen til barn og unge.

SJEKKLISTE FOR UNG KUNST OG KULTUR

Museumstur. Foto: Kristian Andre Halle

1 Er barn og unge i lokalsamfunnet engasjert i kunst og kultur – og kjenner de tilbudene som finnes?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge må det lokale kulturlivet skapes i dialog med befolkningen, dette gjelder spesielt barn og unge. Forutsetningen for et godt lokalt kulturliv er at kulturen blir brukt av og utformet i samspill med en aktiv befolkning med engasjement for kulturen. Bred ungdomsmedvirkning er en forutsetning for å lykkes.

2 Har vi en aktiv, sammenhengende og planlagt kunst- og kulturpolitikk for barn og unge?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge, må kommunen og fylkeskommunen ha en aktivt utformet kulturpolitikk. Dette sikres ved hjelp av gjennomgående og sammenhengende regional og lokal kulturplanlegging. Kulturpolitikk skaper kulturpolitikere.

3 Har alle barn og unge et godt, variert og tilgjengelig kunst- og kulturtilbud?

For å skape et godt lokalt kulturliv må alle barn og unge få muligheten til å delta i og oppleve et mangfold av kunst- og kulturaktiviteter i nærmiljøet.

Det må legges til rette for at barn og unge kan produsere og formidle både smale og brede kunst- og kulturuttrykk. Slike muligheter og slikt mangfold skapes gjennom et samspill mellom flere kunst- og kulturaktører: fritidsklubben, museum, kulturskolen, kino, frivillige lag og foreninger, Den kulturelle skolesekken, Ung Kultur Møtes (UKM), kulturhus, bibliotek, profesjonelle kunst- og kulturaktører som retter seg mot barn og unge, og ikke minst av barn og unge selv gjennom selvorganiserte kulturaktiviteter.

4 Lever barne- og ungdomskunsten i lokalsamfunnet?

Gjennom en aktiv kunstpolitikk for barn og unge må kommunen og fylkeskommunen tilrettelegge for at målgruppen har rom og mulighet til å utfolde seg i det offentlige rom. Det kan for eksempel skje gjennom gatekunst, tilrettelagte arrangement, åpne konserter, festivaler og annen aktivitet som sikrer at kunsten får en synlig og naturlig plass i offentligheten.

5 Finnes gode rammer for satsing på barn og unge innen både profesjonelt og frivillig kulturliv?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge, må kommunen og fylkeskommunen ta ansvar og tilrettelegge for at det finnes et profesjonelt og frivillig kunst- og kulturliv, og at det har fokus på og formidler til barn og unge som publikum. Gode rammevilkår skapes for eksempel gjennom tilskuddsordninger og arenaer.

6 Finnes det egnede kulturlokaler og arenaer for barn og unges kunstneriske virke?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge trengs det gode arenaer både ute og inne for kunst og kultur. Kommunen og fylkeskommunen må ta ansvar og tilrettelegge for at det profesjonelle og frivillige kulturlivet har egnede lokaler for barn og unges kunstneriske virke, både til produksjon, visning og øving.

7 Får barn og unge ta del i, og bli kjent med, egen kulturarv, lokal identitet og lokal historie?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge, må kulturminner, lokale historier og tradisjoner brukes av og formidles til barn og unge. Dette er verdier som bidrar til å skape fellesskap, utvikling og forankring i lokalsamfunnet.

8 Er det kulturfaglig kompetanse og kapasitet i forvaltningen til å jobbe med kunst og kultur for barn og unge?

For å skape et godt lokalt kulturliv for barn og unge må det offentlige ha en kulturadministrasjon med relevant kunst- og kulturfaglig kompetanse og forståelse. Gjennom administrasjonens kulturfaglige kompetanse og kapasitet skal kommunenes og fylkeskommunenes ansvar for kulturlivet realiseres.

9 Har barn og unge tilgang på god opplæring innen bredden av kunst- og kulturfeltet?

For å skape et godt lokalt kulturliv må barn og unge ha tilgang på profesjonell kunst- og kulturfaglig opplæring gjennom hele opplæringsløpet; fra barnehage og gjennom hele det trettenårige skoleløpet. Alle barn og unge som ønsker det, må kunne få opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet innen kunstfagene. Kulturskolene er her en sentral aktør i samfunnet, og må vektlegge mangfold i sine undervisningstilbud. I tillegg må barn og unge i sitt lokalsamfunn ha tilbud om andre profesjonelle opplæringstilbud innen kunst- og kulturfag i for eksempel museum, bibliotek og gjennom organisasjoner, lag- og foreninger.

10 Har barn og unge trygge rammer for ytring, deltakelse, produksjon, visning og konsum av kunst- og kulturuttrykk på digitale plattformer?

For å skape et godt lokalt kulturliv må barn og unge ha tilgang til, og mulighet for opplæring i, bruk av digitale verktøy og medier i sin egen kunst- og kulturproduksjon. Det offentlige må bidra til at barn og unge kan lære å bruke digitale medier for å utvikle sin egen kreativitet, sin evne til å formidle og kommunisere, ikke minst hjelpe barn og unge til å fokusere på gode holdninger og ferdigheter i bruk av digitale medier.

Vedlegg og bakgrunnsdokumenter

Fagfornyelsen

Ny stortingsmelding for barne- og ungdomskultur

UKM Norges strategi

Intensjonsavtale mellom Norsk kulturskoleråd, UKM, Ungdom og Fritid og Kulturtanken

Tildelingsbrev om spillemidler til Den kulturelle skolesekken

Strategi for praktisk-estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning

«Sjekklista for kulturen!»

Rammeplan for Kulturskolen, «Mangfold og Fordypning»

FNs barnekonvensjon

Kunstpolitikk for Møre og Romsdal

